

Lhotáková, Veronika, *Obraz Ivana IV. Hrozného ve stalinském Rusku*
(*Historiografie, beletrie, drama*)

Diplomová práce, FFUK, Ústav světových dějin, 2014 s. 88

Veronika Lhotáková navázala ve své diplomové práci velmi úzce na svoji práci bakalářskou, v níž se rovněž zabývala osobností cara Ivana IV. Hrozného v pojetí umělců stalinské doby, nicméně se v tomto případě zaměřila pouze na slavný film Sergeje Ejzenštejna. Ve svém diplomovém úkolu se rozhodla pokračovat ve studiu daného tématu a zjistit, jak se reflexe carovy osobnosti a vlády měnila pod vlivem stranické ideologie v odborné i krásné literatuře a v dramatické tvorbě a jakým způsobem byla vědecká a umělecká produkce využívána či spíše zneužívána pro státní propagandu.

Vzhledem ke sledované problematice autorka rozdělila svoji práci do tří základních kapitol. V první z nich nazvané *Stalinizace Ivana IV. Hrozného v sovětské historiografii* se velmi podrobně a v širokém záběru, předcházejícím nástup stalinismu o mnoho desetiletí, věnovala vývoji obrazu Ivana Hrozného, a to nejen v historických monografiích a syntézách, ale také, což považuji za chvályhodné, v učebnicích, určených pro všechny typy škol. Na jedné straně se snažila postihnout interpretaci Ivanovy osobnosti a vlády, na druhé straně vylíčila, za jakých okolností ke vzniku jednotlivých prací docházelo, a věnovala se také osudům jejich tvůrců, jež byly často velmi spletité až dramatické. Ve druhé kapitole *Reflexe Ivana IV. Hrozného ve stalinské kultuře* se Lhotáková po rozsáhlejším úvodu, v němž představila uměleckou tvorbu stalinské éry, jejímž hlavním námětem byl Ivan Hrozný, zaměřila na dvě stěžejní umělecká díla, román Valentina Ivanoviče Kostyleva a tragédie Alexeje Nikolajeviče Tolstého. Ve třetí kapitole *Destalinizace Ivana IV. Hrozného* na závěr své práce stručně shrnula, v jakém duchu byl obraz Ivana Hrozného přehodnocen po Stalinově smrti.

Předložená práce má po všech stránkách velmi dobrou úroveň jak z hlediska obsahového, tak formálního, stylistického i jazykového. Autorka zpracovala rozsáhlou a velmi rozmanitou pramennou základnu a velké množství sekundární literatury. Na jedné straně šlo o řadu odborných prací, a to dobových i současných a umělecká díla, na druhé straně o vydaný oficiální úřední nebo propagandistický materiál a literaturu memoárového a biografického, případně autobiografického charakteru a kulturně historické statě. Na základě jejich pečlivého studia zdokumentovala a na proměnách interpretace jedné historické osobnosti zdařile nastínila, jakým způsobem byla ve stalinské době využívána vlastní historiografie i umělecká tvorba s historickými náměty pro propagandistickou činnost komunistické strany, a k jakým proměnám a zvrátům v chápání osoby Ivana Hrozného i úlohy osobnosti v dějinách obecně politické zásahy

vedly. V tomto duchu Lhotáková také koncipovala vlastní závěr celé práce, kde navíc poukázala na to, jak práci historiků a umělců komplikovaly nejen požadavky státní propagandy, ale také rozporuplnost carovy osobnosti a jeho činů, která přímo nabízela možnosti rozdílného až protikladného výkladu.

Text Veroniky Lhotákové má solidní úroveň a odpovídá nárokům kladeným na tento typ kvalifikační práce. Vzhledem k uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat známkou *výborně*.

Praha, 30. srpna 2014

doc. PhDr. Dana Picková, CSc.